

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Euthanasie buiten de wettelijke voorwaarden bekeken vanuit het voorontwerp van Strafwetboek

Dr. Jeroen De Herdt

De hervorming van het strafrecht

- **Commissie tot hervorming van het strafrecht**
  - Regering Michel
  - Regering De Croo
  - Ondersteuning dienst strafrechtelijk beleid: taxatie-instrument strafwaardigheid en straftoemeting
- **Wet 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, BS 30 maart 2022.**
- **Voorontwerp van nieuw Strafwetboek**

Euthanasie en de hervorming van het strafrecht

Niets expliciet geregeld – wel potentiële impact op:

- **Strafbaarstelling**
- **Strafmaat**
- **Bevoegd rechtscollege**

Kwalificatie in het nieuw Strafwetboek

▪ Doodslag

- Moord: voorbedachtheid
  - *situatie waarbij de dader, in een voldoende stabiele gemoedsgesteltenis en op een overwogen en geplande wijze, besluit tot het plegen van een misdrijf en er een voldoende tijdsverloop is tussen het besluit en de uitvoering ervan opdat de dader op zijn besluit zou kunnen terugkomen;*
- Doodslag gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand
  - *Persoon in een kwetsbare toestand: elke persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van zijn leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek duidelijk was of de dader bekend was*
- Niet meer: vergiftiging

▪ Geen verwijzing naar Euthanasiewet

Aanzetting tot zelfdoding?

- **Nieuwe strafbaarstelling**

- *Aanzetting tot zelfdoding is het opzettelijk stellen van een handeling die van aard is om een persoon ertoe te brengen zichzelf van het leven te beroven. De aanzetting tot zelfdoding is slechts strafbaar indien zij een zelfdoding door het slachtoffer of een poging daartoe tot gevolg heeft.*
- Verzwaarde aanzetting tot zelfdoding: o.a. indien slachtoffer een persoon in een kwetsbare toestand is

- **Valt er niet onder:**

- algemene verspreiding van bv. informatie over technieken om zichzelf van het leven te beroven
- wettelijke regelingen omtrent medische beslissingen aan het levenseinde

Naar een afzonderlijke strafbaarstelling ivm euthanasie?

▪ **Strafwaardigheid?**

- Is er een hiërarchisch hogere norm die de strafrechtelijke sanctionering van het betreffend gedrag dwingend voorschrijft?
- Omvat de beschrijving van de inbreuk een aantasting van de 'harde kern' van de fundamentele rechten, zijnde: recht op leven, (...);

▪ **Cf. Wet van 15 oktober 2018 betreffende de vrijwillige zwangerschapsafbreking**

- Strafbepaling vruchtafdrijving met toestemming, buiten de wettelijke voorwaarden
- Strafbaarstelling vruchtafdrijving zonder toestemming: art. 348 e.v. Sw.

Onderscheid in functie van voorwaarden?

- **Bepalingen (verzwaarde) doodslag indien niet voldaan aan materiële voorwaarden**
  - **Indien niet voldaan is aan de procedurele voorwaarden:**
    - Procedurele voorwaarden die samenhangen met de materiële voorwaarden – strafbaarstelling in Euthanasiewet
      - Informatieplicht
      - Second opinion(s)
      - Onderzoek oordeelsbekwaamheid niet-ontvoogde minderjarige – toestemming ouders
      - Melding
      - Wachttermijn niet-terminale persoon
    - Louter procedurele voorwaarden – strafsanctie nodig?
      - Bespreking verpleegkundig team/vertrouwenspersoon/naasten
- Laattijdige melding (zonder aanmaning)

Straffen en strafmaten in het nieuwe Strafwetboek

- Diversificatie van straffen
- Gevangenisstraf als *ultimum remedium*
- Afschaffen van de correctionalisering: straf in de wet = (maximum)straf in de praktijk
- Indeling in strafniveaus, gedefinieerd voor natuurlijke personen en rechtspersonen

Strafniveaus

▪ Niveau 8:

- levenslange gevangenisstraf
- behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan 18 jaar tot ten hoogste 20 jaar
- Verzachtende omstandigheden: niveau 7, 6, 5, 4 of 3.

▪ Niveau 7:

- gevangenisstraf van meer dan 20 jaar tot ten hoogste 30 jaar
- behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan 16 jaar tot ten hoogste 18 jaar
- Verzachtende omstandigheden: niveau 6, 5, 4 of 3.

▪ Niveau 6:

- gevangenisstraf van meer dan 15 jaar tot ten hoogste 20 jaar
- behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan 11 jaar tot ten hoogste 16 jaar
- Verzachtende omstandigheden: niveau 5, 4, 3 of 2.

Strafniveaus

▪ Niveau 5:

- Gevangenisstraf van meer dan 10 tot ten hoogste 15 jaar
- behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan 6 jaar tot ten hoogste 11 jaar
- Verzachtende omstandigheden: niveau 4, 3 of 2.

▪ Niveau 4:

- gevangenisstraf van meer dan 5 jaar tot ten hoogste 10 jaar
- behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan 4 jaar tot ten hoogste 6 jaar
- Verzachtende omstandigheden: niveau 3 of 2.

▪ Niveau 3:

- gevangenisstraf van meer dan 3 jaar tot ten hoogste 5 jaar
- behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan 2 jaar tot ten hoogste 4 jaar
- Verzachtende omstandigheden: niveau 2 of 1.

Strafniveaus

▪ Niveau 2

- gevangenisstraf van 6 maanden tot ten hoogste 3 jaar;
- behandeling onder vrijheidsberoving van 6 maanden tot ten hoogste 2 jaar;
- straf onder elektronisch toezicht van een maand tot ten hoogste 1 jaar;
- werkstraf van meer dan 120 uur tot ten hoogste 300 uur;
- probatiestraf van meer dan 12 maanden tot ten hoogste 2 jaar;
- veroordeling bij schuldigverklaring
- Verzachtende omstandigheden: niveau 1

Strafniveaus

▪ Niveau 1

- geldboete van 200 euro tot ten hoogste 20 000 euro;
- werkstraf van 20 uur tot ten hoogste 120 uur;
- probatiestraf van 6 maanden tot ten hoogste 12 maanden;
- verbeurdverklaring;
- geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel;
- veroordeling bij schuldigverklaring.
- Verzachtende omstandigheden: facultatief bijkomende straf als hoofdstraf

Bijkomende straffen

- verlengde opvolging;
- geldboete;
- verbeurdverklaring;
- geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel;
- ontzetting uit bepaalde burgerlijke en politieke rechten;
- **beroepsverbod**;
- bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling;
- sluiting van de inrichting;
- verval van het recht tot sturen;
- verblijfs-, plaats- of contactverbod.

Toepasselijke strafniveaus

- **Doodslag = niveau 7**
  - Na verzachtende omstandigheden: minimaal niveau 3
- **Verzwaarde vormen van doodslag = niveau 8**
  - Na verzachtende omstandigheden: minimaal niveau 3
- **(Aanzetting tot zelfdoding = niveau 2; verzwaarde aanzetting tot zelfdoding = niveau 3)**

Potentieel strafniveau nieuwe strafbaarstelling?

- **Taxatie-instrument straftoemeting: niveau 4**
  - raakt de harde kern van fundamentele rechten
  - middelmatige functionele schade
  - Opzettelijk gepleegd
- **Cf. gewelddaden met de dood tot gevolg: niveau 4**
  - met voorbedachtheid: niveau 5
  - op een persoon in een kwetsbare toestand: niveau 5
- **In dat geval: na verzachtende omstandigheden dalen tot niveau 2**

Bevoegd rechtscollege – *de lege lata*

- **Art. 150 Grondwet:** *De jury wordt ingesteld voor alle criminele zaken, alsmede voor politieke misdrijven en drukpersmisdrijven, behoudens voor drukpersmisdrijven die door racisme of xenofobie ingegeven zijn.*
- **Alle misdaden vs. systematische correctionalisering**
- **GwH 21 december 2017, nr. 148/2017**
  - ruime appreciatiebevoegdheid voor wetgever
  - aard van de gepleegde feiten, wettelijk bepaalde straf en ernst en de gevolgen van het misdrijf voor het slachtoffer en voor de maatschappij
  - minstens de zwaarste misdrijven

Bevoegd rechtscollege – *de lege ferenda*

- **Afschaffing onderscheid misdaad – wanbedrijf – overtreding: enkel ‘misdrijven’**
- **Geen correctionalisering meer nodig**
- **Limitatieve lijst van misdrijven voor het hof van assisen:**
  - Misdrijven waarop straf van niveau 8 is gesteld
  - Doodslag
  - Foltering met de dood tot gevolg
  - Aantasting seksuele integriteit/verkrachting met de dood tot gevolg
  - Gijzeling met dood tot gevolg

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Euthanasie buiten de wettelijke voorwaarden bekeken vanuit het voorontwerp van Strafwetboek

Dr. Jeroen De Herdt